

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI, GAZDÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS NEVELÉSÜGYI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSMECSE ÉS A MEGYEI TANFELÜGYELŐSÉG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Egyes számok 20 krajczárjával kaphatók könyvkereskedésekben.

A kéziratok a szerkesztőséghez, pénzek s reklamációk a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Előfizetési feltételek.

Vidéken és Léván házhoz küldve:

Egy évre 5 frt — kr.

Hat hónapra 2 frt 50 kr.

Előfizetési pénzek postautalvánnyal is küldhetők.

Hirdetések.

Hivatalos hirdetések díja a bélyeg-illetékekkel együtt: 1—100 szög 1 frt 30 kr., a 100-on fölül minden szó 1 krajczárjával számítandók. E hirdetések után járó díj előlegesen küldendő be.

Magán hirdetések: négy hasábos petit sor egyszeri közléséért 7 kr., kétszeriért 6 kr., többszoriért 5 kr. — Bélyegdij minden egyes beiktatásért 30 kr.

A nyiltterben: minden három hasábos garmond sor díja 20 kr.

Az ipar társulásáról.

II.

Az 1872. évi VIII. törvényzikk azon elvekre van fektetve, melyeket Magyarország újjászületésének korszaka haladási zászlajára irt. Szabad föld, szabad ipar volt a jelszó e század elejétől 1848 ig

Ezen elvek nem könnyelműleg, nem hiúsági viselkedéssel, hanem irányadói a haladásnak, hanem a szükség hozta létre; a más, előre haladottabb nemzeteknek ezen elvek elfogadása és életbeléptetése útján való boldogulása s példája adta az ösztönt, az erélyt azok követésére és igazolta azoknak czélszerűségét, helyességét.

A mit tehát hosszú évek sora megérlelt, a minek helyességét világos példák igazolják, azt rövid, nem egészen kutató, tapasztalatokkal sem bíró tíz év még azon kifogásával, hogy az ipar nem haladt előre, lerontani — s helyette a hosszú idők sulya- s tapasztalatával méltán elítélt czéhrendszert vissza állítani akarni: valamint nem indokolható, úgy az ipar előmozdítására alkalmas, helyes eszköznek nem tekinthető, s el sem is fogadható.

Hogy az ipar haladást, előmenetelt nem tudna fölmutatni hazánkban, azt fényesen megcáfolták a szegedi, székesfehérvári stb. kiállítások s azon versenyek, melyek iparczikkeinknek a külföldön is nemesak elismerést, hanem jutalmat is szereztek, pedig a hivatolt s megváltoztatni kívánt ipartörvény uralma alatt.

De valamint a hazai iparban előforduló bajokat s azon állapotot, hogy iparosaink a létért való küzdelmeikben előre menni s boldogulni nem tudnak s mindezen bajoknak létezését nem tagadhatjuk: nem róhatjuk föl a hivatolt törvényben megalapított szabad társulásnak, az ipar szabadságának; — úgy a kivított dicsőséget sem akarjuk ennek tulajdonítani, mert habár erős meggyőződésünk, hogy csak a szabad ipar képes hazai iparunkat virágzó állapotba tenni, anaek bebizonyítására a tíz évet, ez oldalról nézve sem tarthatjuk a legdöntőbb erőnek, habár más nemzetek példája erősen igazolja azt.

Aztán hiszen nem is kívánja senki — úgy mond, a czéhrendszert vissza állítani; csak az ezéoztatik, hogy a tudatlanság s ismeret-hiány eltávolíttassék

A tudatlanság, az ismerethiány eltávolítása s iparosainknak a szakmájukban való jártasságának megszerzése s megalapítása kétségkívül szükséges, s e nélkül virágzó iparról álmodozni sem lehet.

Hanem, amint az ipar bajainak orvoslására a kötelező társulást nem tartjuk egészséges állapotot megteremtő orvosszernek, úgy nem fogadhatjuk azt el a képességet és ismereteket megadó tényezőnek.

Amint az ipar bajainak okai másutt találhatók, a szabad társuláson kívül, úgy az ismeretek megszerzésére megalapított más tényezők keresendők.

A szabad társulás eszméje megdöntésének és az életből való kitorúttetésének elmaradhatlan következménye: a czéhrendszer fölállása.

Ha az ipartársulatba való belépésre kényszerítették mindenki, — mert ezen belépés költség nélkül nem lehet, az iparos tehát mielőtt ipartól még a legkisebb hasznot huzná: már kénytelen iparának gyakorlására megtakarított, meg-

szertt tőkéjét csonkítani, már előmenetelében bénítatják, — ha pedig erre való költsége nincs: iparos nem lehet, valljon ily helyzetben a kényszerítő társulás csakugyan elő fogja-e mozdítani az ipar haladását? S míg a szegényt elnyomja, nem hajtja-e a vagyonosok birtokába a hatalmat ép úgy, mint egykor a czéhrendszer? Az pedig ismeretes, hogy a hatalom csábító kéje uralma alá hajtja az igazságot. A kényszerítő társulás előnyt ad a vagyonosoknak, mert a szegényeket rendelkezésük alá hajtja. A czéhrendszer is eljárásában, következményeiben ily eredményeket hozott létre.

A kényszerítő társulás behozatalával alig lehetne oly intézkedéseket életbe léptetni, melyek képesek volnának a korunkba már semmikép sem illő czéhrendszer ártalmas gyümölcseit eltávolítani.

Szívesen megengedjük és elismerjük, hogy a czéhrendszernek meg volt a maga haszna és hogy az ipar terén sok üdvöset létesített. El is kell mindenkinek ismerni azt, hogy a feudális viszonyok uralmának korszakában, az ipar védelmére s előmozdítására helyesebb intézkedések a czéhrendszerrel nem lehettek; mert hiszen egymásnak kiegészítői voltak.

De korunkban, midőn a föld szabadabbá tétetett, az emberi munka és szorgalom minden téren elfoglalta az őt méltán megillető helyet, s az emberi társadalom úgy, mint a státus rendszer alapjává tétetett: a czéhrendszernek, a kényszerítő társulásnak helye nem lehet, ha csak az ipart a más téren magát érvényesítő munka és szorgalom alárendeltjévé tenni — s haladásától, előmenetelétől megfosztani nem akarjuk.

Egy szó a népbankok érdekében.

Nemesak szegényebb néposztályunk, mely kevésbé lévén képes megbírni a reá nehezülő terheket, de közép vagyonos osztályunk is, nem számítva ide a könnyelmű hitelműveletekbe merülő intelligenciát, a növekedő adósság csinálással aggasztólag súlyod a pénzügyi zavar elsodró árába.

Ez elsomorított körülmény okait társadalmi osztályaink bővebb jellemzése nélkül, — mit, tekintve elap korlátolt terét, kitézött thémámmal kapcsolatban tenni nem lehet, — tisztán körvonalozva fölmenteni tehetetlen. Röviden csak annyit: nem feledünk s nem tanulunk; a régi kényelmet az új nélkülözéssel kiegyeztetni semmikép nem tudjuk; többnek látszani a valónál veszedelmes s ellenállhatlan törekvésünk. Más szavakkal: a megélhetés s gyarapodás titkát, a szorgalmat, az egyszerűséget és a takarékoságot csak színből ismerjük.

Ezuttal csupán egy eszközre akarok utalni, mely rohamosan súlyodó anyagi helyzetünkön javíthatna s mely tényleges viszonyaink között a megvalósítás lehetőségét magában hordja. Mielőtt ezt tenném, nézzük meg futólag közsegeink magán háztartását!

A jó-régiben említett Némethy község szomorú sorsát több községünk vallja magáénak. E mondásommal: „alig van községünk, melyben Némethy község anyagi s erkölcsi súlyodását okozó kóros esirát fölhalálni nem lehetne,“ még nem valami bihetetlent mondtam. Vagy nem tény-e az, hogy az uzsora majdnem minden községünkben prédára talált? Lassan, de biztosan ható kóros esira ez; előbb anyagilag, később erkölcsileg tesz tönkre. Közsegeink egy része láthatlanul, észrevétlenül merül el; az öt-, tíz-, husz., ötven forintos pióczák, melyeknek forintjára havonként csak 10 kr. kell, apránként veszik vérért az áldozatnak. Néha csupa jószívűségből 10—15 frtjokra egy mérő buzát vesznek egy évre. S a nyomorult kölesönvevő, ki sem az első, sem a második esetben a kamat nagyságával tisztában nincs, meg is igéri, meg is fizeti, csak hogy szorult (?) helyzetét némileg enyhítse. Tehát tény az, hogy 50-, 60-, 80- sőt 100% még mindig nem ritkaság minálunk s hogy a 25%-os kölesön már igen keresztnyinek tekintetik.

Ilyen módon észrevétlenül belemászunk a pénz-zavarba, s mikor már nyakig vagyunk benne s az apai justól is meg kell válnunk, megrázkódunk ugyan, de nem térünk meg: a régi kényelmet nem bírjuk feledni s többnek akarunk látszani a valónál. Így szaporodik aztán napról-napra azon vagyontalanok száma, kik kölesönből élve, kölesönből ruházkodva, 10 és 100-felé igérik el magukat az esztendő 365 napjára kézi munkára, hogy az előleget ledolgozzák. De hasztalan, felszaporodott a téli előleg, mert fájdalom! télen nem szoktunk pénz keresni, s letörlesztésére rövid a nyári idő. Az anyagi nyomor aztán maga után hozza az erkölcsi: tettetés, ámtás, hazugság mint az erkölcsi élet fájának gyökerén rágó férgek; esalás, lopás, rablás, mint annak koronáján tomboló elemek.

S mind eme sok nyomoruságon egy népbank által segíteni lehetne, mely miután részvénytőke nélkül alkotható, — egy pár, a nép e valódi jótéménye mellett lelkesedő, jóakaratu férfi munkássága s kezdeményezése mellett minden nagyobb községünkben létesíthető. Azoknak, kik ez ügy iránt érdeklődnének, melegen ajánlhatom Kenessey Kálmánnak „A népbankokról“ irt füzetkijét. (Corvina könyvkiadó társulat, 1869. Ára 8 kr.)

Anglia népbankjai, — melyek a nagyobb tőkések s pénzemberek társulásával szemben főleg a tőke- s hitellgy miatt sulyosabb állású kis iparosok, kézművesek és munkás osztályok szorosabb asszociációját tüzték ki célul*), — Schultze (Delitsch) Herman által előbb Németországban, hol ma mér 2800 ily bank van (Spamer-Lexikon), utóbb Belgium, Franciaország s egyezőlvén Európa többi polgarosult államaiban is létezt nyertek. Nálunk a népbankok ügyében, a hatvanas évek közepén, a M. Földhitelintézet kebeléből indult meg a mozgalom. Ez életrevaló eszme, habár lassanként — testesülést nyert, mert 1868-ban már körülbelül 30 népbankunk volt, azóta folyton növekedett számuk, úgy hogy ma már 200-nál több népbankunk van. (Mihók: Magyar Compass). E szám alatt tisztán a szövötteket értem, melyek az ország különböző vidékein népbank, segélyző-, takarékos, kielégítő-, és önszegélyző-egylet cziműn főállanak, nem számítva ide azokat, melyek egyuttal hitelegyletek is, a hol a nagyobb pénzügyi szükséglet kielégítése végett, a bank által más pénzügyi intézkedéstől fölvevett kölesönökért, minden tag, az alapszabályok értelmében betéte erejéig egyetemlegesen jótáll.

Magyar népbankjaink életbe léptetésénél nem csupán a főmjelzett cél lebegett szem előtt, hanem egyuttal a kisebb mezőgazdasági körök asszociációja is; a mint ezt a Magyar Földhitelintézetnek 1865-ben történt, a m. kir. Helytartótanácsához intézett fölterjesztéséből eléggé ismerjük. (Csengery Antal: Népbank s ezzel összekötött takarékpénztár terve. Ráth Mór 1867.)

Ez ily népbank szervezetét röviden a következőkben körvonalozhatom. A banknak mindenki tagja lehet, ki egy bizonyos meghatározott idő (pl. 10 év) folyamán alatt hetenként bizonyos kis összeget (pl. 10 krt, vagy többet egész 1 frt) befizet, illetőleg ez összeg befizetésére kötelezi magát, mely neki 6% kamatoz és az intézet irányábani hitel bázisát képezi. Ambar e betéti rendszer bizonyos tekintetben kényszeritakarításnak jellegét viseli magán. de ép ezért erkölcsi hatásában felette jótékony. A kiesinyenként folyó betétek a bank tőkéjét képezik, melyből a tagok betéteiknek 200-szorosát meg nem haladó összegig kölesön vehetnek, (pl. a ki hetenként 10 kr. fizet, az 20 frtnyi kölesönre tarthat igényt), mely kölesönért a kölesönvevő 8% fizet a banknak. A 2% fönttartási költségekre s tartalékalap-képzésre fordítatik. A bank igazgatása s ügyvitel egészén a tagok kezében van, kik az illető csekély szolgálatokat (hetenként egy nap) kezdetben ingyen, később igen csekély tiszteletdíj mellett teljesítik, minek folytán ügyviteli költségei jelentéktelen mérvre szállíttatnak le. A tagok a lekötözött idő lejáratá után betéteiket kamatostól együtt kivihetik.

*) A társulási rendszerjótéményének illusztrálásul, — mely által a szegény, egyszerű munkások, iparosok rövid idő alatt egyedül önegyedek, szorgalmuk- s takarékoságukra támaszkodva, nagy dimenzióú üzletet és forgalmat létesítettek s anyagilag biztos és kellemes helyzetet vívtak ki maguknak, — a legnagyobb példát szolgáltatja az angol rochdalei társulat, mely 1844-ben néhány szegény munkás kezdeményezése nyomán keletkezve, azóta tekintélyes asszociációvá fejlődött, úgy hogy ma már ezerekre megy tagjainak száma, üzleti s forgalmi tőkéjük millió forintokra rug s az évi osztalék mintegy 400 ezer forint. (Pfeiffer: Die Pionniere von Rochdale. Bécs 1868.)

Ezekből látható, hogy a népbankok, — mint az önszegély s szolidaritás elvére fektetett egyesületek, melyek nemesak azoknak, kiknél a megélhetés személyökben a munkaerőjökben rejlik, de még a kisebb mezőgazdasági köröknek is lehető gyors és olcsó hitelt nyújtanak: a modern társulási mozgalom legszebb gyümölcsei; mert az által, hogy az alsóbb s közép osztályok anyagi fölemelkedését könnyítik, anyagi erősbödését elősegítik, továbbá, hogy a takarékoságot, szorgalmat fokozzák, mind anyagi, mind erkölcsi tekintetben azon intézmények közé sorozandók, melyek terjesztése s fejlesztése a társadalom legelső feladatai közé tartozik. De viszont arról is meggyőződhetünk, hogy egy ily népbank létesítése nem valami lehetetlenség; egy két ember s egy esomó jó akarat, s készen van a népbank!

Bármegyének van már ily népbankja: a felső-háromi, mely — ugy tudom — a bányamunkások sorsát enyhítendő, 1876-ban alakult; kérdelem: miért nem lehetne több ily népbankunk? Most, hogy mint erről a lap utján értesültem, Kis-Tapolcsány községe is ilyen alakításán fáradozik, nem állhattam meg, hogy e fontos tárgyhoz, — miután ily népbanknak négy év óta magam is tagja vagyok s e vidék mezőgazdasági körére vonatkozó áldásos voltáról teljesen meggyőződtem, — t. szerkesztő ur engedelmével, az eddig elmondottakkal nem szoltam volna, sőt kívánatos volna, hogy többen is ezt tegyék. Erősebben remélem, hogy t. G. R. ur, ki minket a kistapolcsányi népbank keletkezéséről értesített még hozzá fog szólni e fontos tárgyhoz, amennyiben nevezett népbank keletkezése megyének több községének utmutatóul szolgálhatna.

Maróthy.

Bármegyei körjegyzők helyzete.

VIII.

(Vége.)

Végre az is megrovandó közönyösségről tesz tanuságot, hogy az 1871. XVIII. t. cz. 67. §-ának a jegyzők nyugdíjazására vonatkozó része megyénkben mai napig sines életbeléptette, holott más megyékben a községjegyzői nyugdíjazás alapszabályai már régen nemesak létrehozva, hanem a kormány által is helybenhagyva fogantatnak örövendenek, csak mi vagyunk a magyar hazának azon mostoha fiai, kiknek helyzetével a mostoha apák nem törődnek. Nem vonható ugyan kétségbe, hogy sok tekintetben saját tétlenségünknek tulajdoníthatjuk mostoha helyzetünket, de a nyugdíjintézmény életbeléptetését illetőleg a mulasztás vádját a körjegyzői testületet nem terhelheti. Mert hisz a nyugdíjintézet alapszabályait egy e célra kirendelt választmány, melynek én is tagja voltam, már 6 év előtt elkészítette, azt jóváhagyás végett be is terjesztette, de ez az ügy sokkal csekélyebb érdekűnek tartatik, semhogy hat évet meghaladó idő alatt végleges elintézésre érdemesített volna, hanem az elkészített alapszabályok az irattári molyok kegyes pártfogásába ajánlottak.

Az alapszabályok ezen megmosolyodásának pedig az lett a szánalomra-méltó következtése, hogy azóta a kistapolcsányi járásban már 2 körjegyző halt el, anélkül, hogy özvegyeik nyugdíjban részesülnének, holott e tekintetben a törvény parancsolólag intézkedett. De mi több, a kistapolcsányi körjegyző, Osejthey József 40 évet meghaladó hivataloskodása után, a nyugdíjazási intézmény életbeléptetését be nem várhatván, mint már

keresetképtelen és beteges aggastyán, hivatalos állásáról lemondani kényszerült. Az a szerencséje, hogy azon időben, midőn a községjegyzői hivatal még nem szakmányoltatott ki oly nagy mérvben, mint jelenleg, annyi vagyont szerzett, hogy most a koldusbottól meg van mentve.

Ugy látszik, hogy Bármegyében a nyugdíjazási intézmény életbeléptetése fölösleges is: mert amely körjegyzőnek jó helye van, az nincs rá szorulva, a dupla kerülletbeliek pedig, mielőtt nyugdíjképesek lennének: vagy sirba roskadnak az óriási munkateher alatt, vagy pedig idejekorán lerázzák nyakukról a hálátlan jármot és oly helyen keresnek alkalmazást, hol nincsenek a koldusbotta-juttatás veszélyeinek kitéve.

Egyébiránt a mi a nyugdíjintézményt illeti, én azt hiszem, hogy ha már a néptanítók érdemesítették arra, hogy javukra országos nyugdíj intézmény lett rendszeresítve, ezt a gondoskodást bizonyára a községjegyzők is megérdemlenék, mert a „községi előjáróság“ ezege alatt ezek az állam terheinek vontatói. Tehát a méltányosság azt hozná magával, hogy javadalmazásuk és jövőjük biztosításáról az állam gondoskodnék: mert bármely hivatalos testületnek az őt fizető közönség kegyelmére való bizása nemesak czelelles dolog, hanem még veszélyes is.

A mi népünk még nagyon távol van attól, hogy a közhivatalnok fáradozásait kellőleg méltányolná, mert az értelmiséget még mindig elnyomójának s kizsákmányolására ra-erőszakolt ellenségének védi. Ezt én saját tapasztalásomból tudom, mert az itteni közönség számtalanszor ad kifejezést azon esodálkozásának, hogy én a nagy munkateher alatt össze nem omlom s hogy a sok virrasztás következtében még meg nem vakultam, mert nálam a hivataloskodási idő reggeli 5-től esti 10 óráig tart, még sátoros ünnepeken is, miről az itteni közönség elvitázhatlan tudomással bír, tehát a szép szakvabani részvét hiányában éppen nem szűkölködöm. De ha én erre azt mondom, hogy bizony már nagyon is itt volna az ideje, ha a közönség valami segítségéről gondoskodnék, mert én magam segédszemélyzetemmel a nagy munka halmaz földolgozására elégtelen vagyok, akkor bezzeg vége hossza nincs a nagy sopánkodásnak; még azok a régi jó idők is elővarázsolhatnának a mulandóságból, midőn a bíró még rovásra szedte az adót, midőn négy gazdának sem volt annyi adója, mint most egynek van, midőn a jegyző tanító is lehetett, mert egyikének sem volt dolga, miután akkor a gyermekeknek iskolába való küldése csak a szülők akaratától függött.

De most átkozott idők élünk, a szegény embert nem csak a sok adóval ölik meg, hanem még arra is kényszerítik, hogy a gyermekét iskolába küldje, hogy még azt az élhetetlen tanítót is fizesse, holott a tanítónak semmi hasznát sem veszi a szegény ember, mert sem a vetéseket, sem pedig a marha nagy disznó csordát nem őrzi.

Oh, az Isten nem is teremtette másra az urakat, csak hogy a szegény embert mindenéből kifosszák. De midőn a községi képviselő, vagy a bíró ur ezeket a badar eszméket eljeremiázza, ugyanakkor nem tudja belátni azt, hogy a hajdani boldog időkben nem önmagának ura, hanem a földes ur szolgálója volt; hogy akkor a hűbéri szolgálmányok pénzbeli adózások és dézsák értéke a mostani adót nagy mérvben meghaladta míg ellenben most a pór ember személyével és vagyonával korlátlanul rendelkező szabad honpolgár;

minden mohóságtól menten, elejét végét szokta meggondolni dolgainak, mielőtt cselekszik.

Avagy végre: „Csak a szeretetben munkás hit, mely békességtűrést s a békességtűrésben tökéletes cselekedetet szül, csak az adhatott T.-nek bátorságot oly nagy dolgok megkezdése — s erőt s kitartást azok véghez vitelére.

„T. a nagy eredmények kivívásában nem kevesebbet köszönhetett tüni tudásának, mint cselekvőségének.

* * *

Mindezen vonások, azt tartjuk, jellemző nyilatkozatok még ugy is, ha nem Ballagi Mórtól erednek, mint a ki legjobban ismerheti a ref. egyház érdemes férfiát. Még „ugy is“ mondjuk, mert igazak, nem tulzottak.

* * *

Ime a tények. Török Pál 1860 óta szuperintendense a dunamelléki hely. hitv. egyházkerületnek; 1839-ben hívták meg lelkésznek Budapestre Kisujszállásról.

Alig van Budapesten két hétig, az ekkleziára 100 ezer váltó forint miatt exekuczió jelentetett be. Ez az adósága az egyháznak a templomépítésből maradt fön.

Igaz, 16 év kellett hozzá, míg az egyház az adósági tehertől megszabadult! De végre is megszabadult tőle s ez Török Pál érdeme.

Ha ő nincsen, nincsen ekkleziás, pedig az akkori német világban, a megnémetesített fővárosban, magyarosodás tekintetében is hivatást teljettített a tősgyökeres magyarokból álló kálvinista hívek testülete. Iskoláik most is a legmagyarabbak a főváros területén.

Tett és cselekedett tehát T. P. a magyarosodás érdekében épen az ország legfontosabb pontján sokat, kiszámíthatatlan sokat!

Nézd a Kálvintéri két emeletes ref. főiskolát. T. P. annak a megalkotója 1855-ben az ő buzgólkodása folytán jött létre a hittani tanintézet, jöttek létre a bölcseleti osztályok, 1859-ben a gymnasium és így

és hogy éppen a népnevelés képezi azon magasztos rugóját az állami életnek, mely az embert az állatiaság porából a szellemi fenség trónjára emeli. Ő mind-ezeket nem veszi tekintetbe, mert még nem érett meg annyira, hogy az anyagiság mellett a szellemi tulajdon becsét is képes lenne fölfogni.

Már pedig ha ez az én kerületemben így van, másutt sem lehet az máskép; mert mindenütt azt tapasztaljuk, hogy midőn anyagi áldozathozataláról van szó, még a legüdvösebb vállalat is enyészetbe menni hagyatik.

A mi népünknek tehát még tanulnia kell, meg kell neki érni arra, hogy belássa azt, miszerént a hatóságok nem az ő elnyomására szervezett intézmények, hogy a közhivatalnok az ő javára törekvő nélkülözhetlen közege az állami szervezetnek, és hogy a tanító az ő gyermekének lelkét szellemi életre alkotó atya.

Ha a mi népünk mindezeket nem csak értendő, hanem érzendő is: csak akkor lehet fölé emelni, hogy a hivatalnok fáradozásait kellőleg méltányolanda, de csak akkor fog a „községi kormányzat“ korán életbeléptetett eszméje is ezélnak megfelelő fogantatnak örvendeni.

— Tisztelt pályatársaimtól bocsánatot kérek, hogy ez alkalommal az ő vevőkben is fölszólalok. Ezzel nem akarom magamat a testület szószólójának föltolni, de azt még sem mellőzhetem hallgatással, hogy éppen akkor, midőn sok évi vajudas és a közigazgatási bizottság gyámolító előterjesztése következtében helyzetünk javítása határozatba ment, már is találkoznak olyan „népbarátok“, kik a kimondott igazságot, ennek első betűjét kihagyva, tovább folytatni akarják.

Tehát ez az oka annak, hogy jelen alkalommal a szűkkeblű egoismusnak jó erős jámosladányi tornát reszeltem az orra alá.

Fiat justitia, aut perat mundus!

Szentbenedekben, február 24-én, 1882.

Thuránszky Nándor,
körjegyző.

Különfélék.

— Bármegye törvényhatósági bizottságának évnegyedes közgyűlése ez évi júniushó 22-ik napján délelőtti 10 órája tüzetvén ki. A közgyűlés főbb tárgyai lesznek: 1. A Léván föllátható 8 osztályú főgymnasium épületére törvényhatóságilag megszavazott és felsőbb helyen engedélyezett 8000 frtnak a megyei tőkéből való kifizetése, illetve külön leendő elhelyezése iránti intézkedés. 2. A gyámsági és gondnoksági ügyek intézéséről szóló szabályrendeletnek felsőbbi utasítás szerent leendő módosítása, illetve kiegészítése, ugyszintén: a gyámpénztár pénzkészletének gyümölcsözőleg leendő elhelyezése tekintetéből, a pénztintézetnek névszerinti szavazás útján való megalapítása. 3. Az árvák és gondnokoltak vagyonának tömeges biztosítása iránt a megyei árvaszék részéről bemutatott szerződés tárgyalása. 4. Szatmár vármegyének az oroszországi részekből beözönlő zsidók bevándorlásának megszorítása iránt, az országgyűlés képviselőházához intézett főlirata. 5. Az ar.-maróthi kórház részére gr. Keglevich Istv. által lefizetett 20.000 frt alapítványának, az alapító oklevél értelmében leendő elhelyezése iránti intézkedés. 6. A jövő 1883-ik évi közmunkaváltság díjnak megalapítása. 7. A jegyzői nyugdíjalap megalkotásáról elkészült szabályrendeleti tervezés tárgyalása. Ezenkívül egyéb miniszteri intézvények, törvényhatósági

tovább lefelé... s mindez T. P. gyakorlati irányu, sikeres munkásságának a gyümölcse.

Hát a paplak u. a. épületben? Elszodotta az 1838-iki árvíz! Hát nem ismét T. P. buzgólkodása folytán épült föl újra és a fővároshoz méltóan palotaszzerűen?

Hát u. a. telken, mondjuk kálvinista telepen, a híres Rádayféle könyvtár számára nem Török P. buzgólkodásából épültek föl a megkívántató termek? Igen. Az egyházi közpénztár, az egyetemes tanügyi bizottság stb. szükséges intézmények és intézkedések szintén neki köszönik, hogy vannak.

Ime a gyakorlati észjárás és alkotó szellem művei. Kulturművek az ilyenek, eltekintve még különlegesen felekezeti eszéljoktól és föladatuktól is.

Figyelemre méltó alkotások, melyeknek alkotójuk viszont tiszteletet érdemel, pedig T. P. érdemes szuperintendensről mondhatni, hogy a tisztelet kereste őt, nem ő tiszteletet.

„Valóban az érdemnek nem mindig mellőzés a dija!“

„Hivatalos köre minden részleteinek ismerete, ritka mérséklet párosítva eszélyességgel, tapintatossággal, rend- és igazságszeretet jellemzik T. P. minden legkisebb tettét és tetteinek eljárását.“

Született Török Pál Alsó-Váradon, Bármegyében, hol atyja Török József szintén ref. lelkész volt (később Új-Barson), 1808 jun. 29. Tanult Selmezen és Debreczenben. Utóbbi helyen tanárai voltak a híres Péczely József és Budai Ézsaiás. Ugyancsak a debreczeni kollégiumban elvégezvén a bölcseleti és theologiai tanulmányokat, kivált az utóbbiakban való tökélesbülés végett Bécsbe ment.

1832-ben a kisujszállási gymnasiumra tanárnak hívták meg s 3 évvel később ugyan ott lelkészszé választották. De a buzgó és nagy műveltségű lelkészt már 1839-ben a pesti egyház hívta meg papjának. Még u. a. évben a dunamelléki egyházkerület tanácsbírájává tette. Az eléggé fáradni alig tudó jeles férfiú 1845-ben a pesti egyházmegye alesperesévé, 1849-ben főesperé

Tárcza.

Híres barsiak.

IV.

Török Pál, ref. szuperintendens. (Született Alsó-Váradon).

Jeles egyházi és hazafi! Erdemei vannak kiválóan a gyakorlati alkotás terén; jeleskedik szervező s egyházkormányzati képesség által s része van, a menyenyiben az egykor hírhedt „prot. pátens“ ellen küzdők közt mint egyike az elsőnek küzdött, a protestáns autonómia visszaszerzésében, a mi ismét első lépés volt a hazai alkotmányosság visszahódításához.

Nem az u. n. „theoria és kritika“ embere, mint a milyenből, a közügy vajmi kevés hasznára, legtöbb van hazánkban, hanem a gyakorlati közhasznóság, a használni akarás és tudás mintegy szerencsés hivatottja!

„Gyakorlati észjárás és alkotó zelleme.“ Körülbelül ezen tulajdonságokban pontosulnak őrsze, Bármegye e kiváló szülöttének, a közhaszon és jóra irányuló erőnevei.

Mások, a kik jóval előttünk vizsgálódtak T. P. érdemeiben gazdagultja fölött, nyilatkozataikkal csak megerősítik, a miket állítunk.

Nevezetesen egyik kitűnő életrajzírója mondja Törökről: „Benne a fényes sikerrel koronázott bámulatos munkásságot tekintve, a kivitel emberét esodáljuk.“

„Magán életében is a véletlenre semmit sem szeretett bízni, a nyilvánosság terén minden lépését elhibáztottnak állítja, mely történeti multunk mellőzésével pusztá elmélet alapján történik.“

„A legnehezebb körülmények közt, szándékai közhasznúsága és akaratának tisztaságában bizva, nem csüggedett és míg mások beszéltek, addig ő cselekedett.“

Avagy, mikor még debreczeni deákorából (17 éves volt akkor) írják róla: „hogy itt (Debreczenben) adta először tanuságát amaz eszélyességének, mely azóta minden tettét jellemzi s mely abban áll, hogy

átíratok, valamint az állandó választmány által előkészített kérvények és jelentések ügyek.

— **A surány-lévai vasút.** A magyar kormány nagykorú és fontos közlekedésügyi szerződést kötött az osztrák államvasút-társasággal, melynek czime ezentúl: „Osztrák-magyar állam-vaspálya társaság” lesz. E szerződés szövegéből kitűnik, hogy a társaság engedélyt nyert a magyar kormánytól másodrendű vasutvonalak építésére, a következő sorrendben: **S u r á n y - L é v a**, Esztergom-Ipolyság, Félégyháza-Csongrád és Perjámos-Arad. Tehát ismét egy szerencsés lépéssel jutottunk előbbre az oly rég óhajtott vasutunk ügyében, melynek létesítését, a szerződés remélhető jóváhagyása után már csak időkérdésnek tekinthetjük. Nyugodtan várhatjuk tehát a surány-lévai s Esztergom-Ipolysági vasutvonalak mielőbbi kiépítését, melyek Bars megye forgalmi s egyéb viszonyaira nézve áldásos missziót vannak hivatva teljesíteni. A surányi vonal kiépítése által Bars megye érdekei nincsenek ugyan minden irányban kielégítve, de hisszük hogy még is közeledünk a célhoz s elérjük majdan, hogy a Csatánál megyénket érintő pálya a Garamvölgyének csak kezdete; s annak folytatolagos kiépítése is nemsokára bekövetkezik.

— **Garibaldi József** az olaszok nemzeti hőse, a magyarok hű barátja, élte 75-ik évében f. hó 3-án kilehelte nagy lelkét. A népszabadság e dicső hőszának élete, elvei és működési köre eléggé ismeretes előttünk s méltó érdemmel bír első rendű helyet foglalni a világtörténelem nagyságai között. Született 1807. július 4-én Nizzában. Caprera szigetén érte el a kéréhetlen halál. — Legyen neki könnyű a föld, a szabadság babérja övezze körül hantjait!

— **Hercegné Danz Nina** asszony, a budapesti népszínház elsőrendű művésznője Lévára érkezett, hol 6 előadásban fog vendégszerepelni Tóth Béla színtársulatánál. Tegnap **G a u t h i e r M a r g i t** ezimzerepében lépett föl. A közönség lelkes ovációkban részesítette a kedves művésznőt, kit melegen ajánljuk közönségünk figyelmébe.

— **A magyarosodás Kőrmezében.** A kőrmezébányai magyar egyesület, a város és szomszédok falvak elemi iskoláiban, ezüst forintokból álló, több rendbeli jutalmakat tűzött ki azok számára, kik a magyar nyelvben föltünőbb előhaladást tettek. — **J á n o s h e g y e n**, e tiszta német faluskában e hó 2-án tartott vizsgálat alkalmával osztotta ki a jutalmakat dr. **V e r s é n y i** György, az életrevaló eszme megtestesítője; ki e czélből egész éven át folytonos buzditó összeköttetésben állt a tanítókkal. Voltak olyan gyermekek, kik képesek voltak több tárgyból egészen magyarul felelni. — Pünkösöd első napján volt a főreáliskola önképzőkör záró gyűlése dr. **V e r s é n y i** elnöklete alatt, hol a nagyszámú közönség jelenlétében hazafias fölvételek tartottak és jutalmak osztattak ki. Ugyan e napon fogadta a magyar egyesület a m. orsz. Kárpát-egylet selmeci Szittnya alosztályának kiránduló tagjait, kiknek tiszteletére este vidám, kedélyes és magyar jellegű vacsora adatott, szellemes fölköszöntőkkel fűszerezve. Pünkösöd másodnapján pedig az evang. templomban **m a g y a r i s t e n i t i s z t e l e t** tartott (ez már a második); **R a a b** Károly esperes beszélt szépen, hatásosan.

— **Robbanás Ipolyságon** A f. hó 1-én **B l a u** Gyula ipolysági kereskedő petróleumos pinczejében két segéd dolgozott. Az egyik gondatlanságból gyufát gyújtván az ott levő petróleum meggyult és rögtön

szévé; 1860-ban pedig a protestáns autonómia győzelmével, a dunamelléki egyházkerület szuperintendensévé választott.

Az irodalom terére már kora ifjúságában lépett **T. P.** Latinul verselni már 15 éves korában kezdett. Tanuló éveiből több latin költemény jelent meg nyomtatásban.

1841—45-ig „Egyházi beszédek tárát” adta több kötetben, melyekben töle is több jeles egyházi beszéd foglaltatik. 1842-ben **S z é k á c s e s a l** a „prot. egyh. és isk. lapot” alapította és szerkesztette 1848-ig. „Korrajzok a dunamelléki hely. hitv. egyházkerület életkörüiből” szintén nevezetes munkája **T ö r ö k n e k**.

A magy. prot. egyház, melynek a budapesti ref. főiskola méltó büszksége, örökké fön fogja tartani a nagy hazafi emlékét...

Mi barsiak is járunk ezen emlék épségben maradásához, azon büszke öntudattal, hogy Barsnak is vannak nagy szülöttjei!

G. R.

Garibaldi halálára.

Oh mily lelkesítőn hangzott föl az ének,
Jobb napok viradtán ajkáról a népnek,
Kárpát bérzeitől le az Al-Dunáig
S minden igaz szívben ott viszhangzott máig:

Eljen Garibaldi!

Ma hallgat örökre, leeresztve szárnya,
Egy sötét felhőnek nehezült rá árnya;
Mégülte a bánat, sirba vitte a dalt,
Caprera szigetjén ástak neki pandalt:

Garibaldi meghalt.

Garibaldi meghalt, gyászolnak a népek;
De himnuszá lesz im a halotti ének,
Mely busan a sirba egy világhóst kísér:
Mig él a szabadság, Garibaldi is él.

Katona Gyula.

explodált. Erre a két segédet a légnymás, a szószoros értelmében kiröpítette a pincze torkából. Mindketten súlyosan megsebesültek, arezuk, kezük teljesen le van törözve. A szerencsétlenségben még szerencsésnek mondható, hogy a petróleum fogytán volt, s így a pinczeben elterjedt tüzet a rögtön megérkezett tűzoltók csakhamar eloltották.

— **Hymen.** E h r e n f e l d Mór jöhirnevű lévai kereskedő eljegyezte magának **H i r s e h** Gizella kisaszonny Tamásiból. Szerencsét kívánunk e frigyhez!

— **A gymnáziumi bizottság** f. hó 3-án teendőihez képest három albizottságra oszlott, melyek a következők: 1. A hivatalos körökkel való érintkezési albizottság, tagjai: dr. **B r a c h** Ferencz, **B e s s e** Dávid **B o l e m á n** Ede, **C s e k e y** Flóris, **F r a n k** Ignác, **G y e n e s** József, **H o l l ó** Sándor, **L e i d e n f r o s t** László, **S z a b a d y** Gyula, **S z a k m á r y** Endre. 2. A társadalmi uton gyűjtéseket eszközölő albizottság tagjai: **B a b u s i k** István, **C z i r o k** János, **K o h n** Ambrus, **L a k n e r** László, **L a k n e r** Antal, **M a r k l i** Ferencz, **N y i t r a y** Ferencz, **N é m e t h** András, dr. **P ö l y a** József, **R á c z** János. 3. A működvelői színi s egyéb előadásokat rendező albizottság tagjai: **B e l e s á k** László, dr. **F r o m m e r** Ignác, **H u b e r t** Vilmos, **H a l a s y** Kálmán, **K o n k o l y** Sándor, **L e v a t i c h** Gusztáv, **N o v o t h n y** Imre, **S c h l e i f e r** Armin, **S z a b ó** Lajos ref. lelkész, **S z a b ó** Lajos igazgató.

— **Az orv-vadászat** ugy Bars-, mint Hont megye területén általában üzetik, amit a bírói közegek erélytelenségének kell tulajdonítani. Egy ily esetről értesítenek bennünket újabb **F ü z e s - G y a r m a t h r o l** is, hol az erdőkerülő egy hírhedt orvadász lakásán meglelte a frissen lött üzet; az ügy az illetékes bíróság elé került s daczára, hogy némi bizonyító okok is merültek föl a korpusz-deliktin kívül, az ügy mind ez ideig büntetlenül maradt.

— **A gymn. hiv. körökkel érintkező albizottság** tegnap tartá osztálygyűlését, melyben elhatározottat a megyei főispán ur azon czélből fölkérte, hogy eddig tanúsított ügybuzgalmával tegyen lépéseket a kormány-nál a lévai főgymnázium 6-ik osztályának ez évben leendő megnyitása végett.

— **Zsidó tanítók sorsa.** Aranyos-Maróthban az ottani izraelita hitközség brevi manu elesapta tanítóját. Ez annyival is inkább szomorú dolog, mert az elesapott tanító személyével és működésével a hitközség minden tagja teljesen meg volt elégedve; s ennek daczára még is megtörtént a tanító kiebrudalása, azon indokolással, hogy a hitközség nem képes az iskolát továbbra föntartani. — Részünkről e tárgyban csak annyit mondunk, hogy a mai korban a jó tanítót nem becsülni: műveletlenség, a tanítót állásától így megfosztani s az iskolát fönn nem tartani: törvényszegés. Ily körülmények valósága a hazafiatlanság vádjával sajthatja ar. maróthi izr. hitközséget. E hírt, a tökéletes bebizonyulásig — fentartással közöljük.

— **Pályázat** postamesteri állomásra **N a g y s z e l e z s é n y** helységben. Évi járandóságok 150 frt. fizetés 40 frt. irodai átalány. A sajtókezelőleg irt kérvények az életkort, magaviseletet, vagyoni állapotot és képzettséget kimutató okmányokkal fölszerelve, három hét alatt az alóli postai igazgatósághoz intézendők. Pözsöny, május 17-én, 1882. A m. kir. postai igazgatóság.

— **Molnárparosok tanfolyama** A hazai gőzmalomnál alkalmazandó más elemi kellő kiképzése czéljából a k-reszk. miniszterium által a budapesti állami középipartanodával kapcsolatban az 1882-ik évi szept. hó 1-én molnárpari tanfolyam nyitattik meg. A tanfolyamban a tanítás díjmentes. E tanfolyamba fölvetetni kívánók bizonyítványaik s folyamodványaikkal f. évi június 15-ig forduljanak **H e g e d ü s** Károly budapesti állami középipartanodai igazgatóhoz (Bodzafa-uteza 28 sz.), hol közelebbi fölvilágosítások is nyujtának. E tanfolyamra több fővárosi gőzmalom 2 éven át 2—2 növendéket fog saját költségén küldeni; az erre alkalmas növendékeket rendes díjazás mellett üzletükbe fölfogadni hajlandók a nevezett gőzmalomok olyképen, hogy a 2 év alatt hetenkénti 2 szünnapot engednek a tanfolyam hallgatására.

— **Rövid hírek.** A m. k. államvasutak az elmúlt évben 18.562.378 frt 11 kr. bevételt eredményeztek, melyből a tiszta üzleti nyereség: 6.814.176 frt 66 kr. — **A hazaló** szó helyett a hazalók ezentúl „itt a hazaló” kiáltást akarják gyakorlatba venni. — **Szigei Józsefet**, a nemzeti színház kitűnő művészt, drámaírói érdemei elismerésül, a magy. tudományos akadémia tagjává választotta. — **A bukovinai magyarok** hazatelepítése valószínűleg teljesedésbe megy. — **Oriási híd** terveznek a Calai-szoros fölött, mellyel Angliát Franciaországgal akarnák összekötni. — **A kiűzött zsidók** oly nagy számban érkeznek monarchiánkba, hogy a kormány szükségnek látta óvintézkedéseket tenni a bevándorlás megállítására. — **Sipos finánczok.** A fővárosi pénzügyőrök sippal láttatnak el, hogy ezzel segítségül hívassák a rendőrséget, midőn megtámadtatásuk esetében védelemre van szükségök. — **Új tébolyda** állittatik a gyógyíthatlan elmebetegek számára, mely Budapesten a Pölya-telken még ez évben el fog készülni. — **A lázadás** helyéről legközelebb haza fognak térni a tartalékosok, mivel a fölkelés már elnyomott. — **Oroszországban** oly nagy mérvet öltött a gyűlölség az ottani németek ellen, hogy már hivatalukat is elveszik tőlük s mások által töltik be. — **Kállay Béni** monarchiánk közös pénzügyminiszterévé nevezetett ki. — **Nagy jelentőségű** tudományos vállalat indult meg a római szentszék levéltárában létező, Magyarországot illető történeti emlékek kiadására, e czélra már eddig is 70.000 frtot irtak alá a magyar klerus köréből. — **A vámbevételek** Ausztria-Magyarországban az idén a tavallal szemben: 5.531.710 frttal szaporodtak. —

Bosznia polgári kormányzójává, a belgrádi követ: gr. **Khevenhüller** nevezetett ki. — **Robbantó aknákat** fedeztek föl Moszkva városában, melyek hihetőleg a czár koronázása alkalmával történendő merényletekre voltak készítve. — **Zólyomgye** főispánja, **Radvánszky** Antal báró élte 75 évében elhunyt. — **Rezső** trónörökös hír szerint Liptó megyébe jön július közepén zergevadászatra.

Közgazdaság. Szőlőgyomlás.

A szőlőgyomlás egyike a legfontosabb szőlészeti munkáknak, mely alatt azonban korántsem a szőlősorok között nőtt gaz kiirtása értendő, hanem azon nevezetes eljárás midőn, a szőlőtőkék fölőleges vagy éppen káros zöld hajtásai, május vagy június hónapban tövön letöretnek.

Ez fontos munkának meghonosítása különösen kívánatos volna minden oly vidéken, hol a fölőleges vesszők meghagyása által elárnyékolott termés, a talán arra megkívántatkozó melegség hiányában kellőleg ki nem fejlődhetik; minek ki erőszakolására azután a tőkék helytelen lelevelezését szokták alkalmazni. Nem tudván azt, hogy éppen a levelek azon szervek, melyek a szerves anyagokat szervekkel áthasonítják s ezen szerves anyagok létrehozásával a termés tökéletesebb ki-fejlődését eszközlik.

Nagyon óhajtható lenne, hogy Léván és környékén is a levelezés elnevezése alatt ismeretes hiányos és rossz válogatási eljárás helyett, a szakszerű gyomlási munka honosíttatnék meg. Mely által már nem csak a jelen évi termés tökéletes kifejlődése biztosíttatnék, hanem a helyesen meghagyott vesszők által a tőkék tökéletes épségben tartásáról és a jövőbeli termőfőknak a tökefejen való megtartásáról is gondoskodva lenne. Sőt ezáltal a szőlők egyenletesebb termése is biztosíttatnék, a mennyiben a terméshozó szemek közelebb tartatván a tökefejéhez, a fedés által könnyen megvédhetők, az elfagyás, vagy az ölmosások következtében beállani szokott elvakulástól, mi nagyon természetesen, hogy mindég a termés mennyiségének a rovására történik.

Szerény véleményem szerint ezen munka végzésére legalkalmasabbak volnának a 10—14 éves figyermek, kik még semmiféle ferde szokások által nincsenek urvalva, mint például az ottani nómunkások, kik a gyomlálást végezni úgy szokták már meg, hogy tekintet nélkül a hajtások, vesszők helyzetére, mindazon hajtásokat letörik, melyek az általok kívánt nagyságot még el nem érték s így sokszor meg esik hogy éppen azon hajtásokat törik le, melyek által a tőkét az elföldaladásától lehetett volna megvédeni. Azért itt nékkel helyesen vezetetni a gyomlálást, kivihetetlennek tartom, míg ellenben a fent említett koru figyermekeknek érthetően elmondva és megmutatva ezen munka helyes módja, hiszem, hogy elérhető lenne a kívánt eredmény.

Nagyon természetes, hogy azon esetben, ha a gyomlálást a fiukkal megtétették, akkor a kötőnek szigorúan meg kell tiltani, hogy egy vesszőt se megjenek készakarva letörni.

A gyomlási munka maga igen egyszerű s csak annyiból áll, hogy számba vétetvén a tőkén levő hajtások, azokból a művelet mód s a töke erejéhez képest a meghagyható hajtások kiválasztatván, a többiek a töke nyakáról és gyökeréről kinőtt hajtásokkal együtt letöretnek.

A hajtások megválasztásánál különösen ügyelni kell arra, hogy azok szabatos távolságra egymástól arányosan legyenek elosztva a töke fején. Leginkább ügyeljünk a tökefejből kinőtt új hajtásokra, melyek által a tökefejet mindig szabályos alakjában láthatjuk meg és az elmagasodott csereket eltávolítása esetén is, ez esetben van honnan hagyni új termőcsapokat.

A meghagyandó hajtások száma leginkább a töke erejétől, de kis mértékben a termés mennyiségétől is függ. Fiatalabb tőkénél alig 2—3 hajtás hagyandó, míg ellenben egy jól kifejődött 5—6 éves tőkén már 6—8 hajtás is hagyható, de a legerősebb tőkén se hagyjunk többet 10—12 hajtásnál.

Jobb termések esetén aránylag kevesebb hajtás hagyandó azért, hogy a termés tökéletes kifejlődésére szükséges tápanyag a sok vessző táplálására el ne vonassék.

Kisebb termés esetén pedig több hajtás hagyandó azért, hogy azok a sok tápanyag következtében túlvastag nagy béli hajtásokká ne fejlődhessenek, melyek a gyengébb téli fagyoktól is rendszeren szenvedni szoktak.

A cseresap miveletnél, mely Léván is általában el van terjedve, mindenekelőtt 1—2—3 ugar-vessző választandó ki a töke erejéhez képest, melyből jövő tavaszon a hosszú termőcsapok hagyandók.

Ugar vesszőnek meghagyhatók a cser esapjának alsó szemjéből kinőtt hajtások is, ha a cser még nem nagyon vén, esak hogy akkor a cser felsőbb szemjéből kinőtt hajtások, ha azokon termés nincs, egészen eltávolítandók, ha pedig rajtok termés van, akkor a termés fölött 2 levéllel vissza esonkázandók, azért hogy ez által a tápanyag az ugarvessző kifejlesztésére szoríttassék vissza.

Ha pedig mind elvénült csereket vannak a tőkén, s a tökefej hosszabb s rövidebb esapjaiból elég vesszőnk van, akkor ugar vesszőnek egy pár hosszú esap felső hajtását hagyjuk meg.

Hagyjunk még ezenkívül az ugar vesszők biztosítására vagyis inkább a régi csereket fölváltására a töke

erejéhez képest a rövid csapok felső hajtásából 2—3 ugar csapnak való vesszőt, melyek tavasszal hőszemcsapokra vágtatván, az utánna való éven lesz belőlök a fiatal új eser.

S végre hagyjunk még a rövid csapok alsó hajtásából, s a tökefejből kinőtt hajtásokból is a töke erejéhez képest 2—4 hajtást, részint az ugar csapok, részint pedig a tökefej szabályos alakjának a biztosítására.

Ezenkívül a többi hajtások azután mind kitörnek. Ha azonban valamelyik töke már egészen elfeloldalosodott s alig van vesszeje, — de a nyakból életerős hajtást hozott, akkor azt nem törjük le, hanem abból kezdünk új tökefejet nevelni s az elvénült fejet akkor lefűrészeltjük.

Ideje a gyomlálásnak akkor van, midőn a hajtások már annyira megnöttek, hogy rajtuk a termés meglátható. De mindannyiszor ismétlődő, a bányászor újabb hajtásokat nevelt a töke.

Ha valaki e lap tisztelt olvasói közül más metszési műveletnek a gyomlálási módját óhajtana megtudni: úgy csak egész bizalommal intézzen kérdést hozzám, s én mindenkor a legszívesebben szolgálak kimerítő válasszal.

B.-Diósszeg, április 8, 1882.

Makay Sándor,
vánd. t. jelölt.

LEVELEZÉS.

Turóc Szt.-Márton, jun. 4. 1882.

Tek. Szerkesztő ur!

Nagyon untatnám a Bars t. olvasóit, ha a tavasz kinyitla óta a tót lapokban megjelent zöldségekről akarnék referálni. Ugyanazon tárgy körül forog az eszmecsere, melyet már volt alkalmam előbbi levelemben jelezni, t. i. harez a magyarság s annak minden intézménye ellen. De ezt már oly unalmas változatokban adják, hogy bizonyosan kelletlenül fogadják saját olvasóik is. De hát az igaztók nem akarnak tágitani annyival is inkább, mert a csehok újabb megint biztatgatják őket. Egyik cseh lap közelebb azt írta, hogy a felső magyarországi tótok náluk neveltessék gyermekeiket és hogy küldjenek ki a szünnidő alatt a tót vidékekre cseh tanárokat, kik az ottani viszonyokat tanulmányozzák. Hogy az elsőből nem lesz semmi, azt mindenki tudja, ami pedig a másodikat illeti, nagyon jó lenne azoknak az apostolkodó professoroknak még a határon utilaput kötni a lábukra s visszaküldeni Csaszlauba.

Hogy mégis megemlítsem: a „Národnie Noviny“ nem rég „M a g y a r b a r b a r i s m u s“ czimen siralmasan panaszkodik a pozsonyi lyceumból kiespott tanuló sorsa fölött, mert ezek alatt a kultuszminiszter rendelete ugyancsak levágta a fát. Átokkal, végpusztulással fenyegeti érte a magyart! De annak a jó istennek más egyébre is van gondja!

Örvendeteset is írhatok. A polgári iskola tantesülete a múlt hó 29-én az intézet helyiségében igen sikertült zeneestélyt rendezett oly közönség előtt s oly

közreműködéssel, melyet ritkán lehet együtt látni Turócban. A terem nem volt képes befogadni a közönséget, a férfiak egyrésze kiszorult, vagy állni volt kénytelen, mert az ülőhelyeket mind elfoglalták a nők. A közönség ily szép pártfogása egyik jele a magyar ügyek iránt való lelkesedésnek s az iskola iránt való bizalmának. Valóban a turóc-szt.-mártoni polgári iskola egyik igen hathatós előmozdítója nemcsak a magyarosodásnak, hanem a nemzeti szellem ébredésének is, mert erre rövid főállása óta is igen sok alkalmat adott.

A közreműködők közül főlemlitem b. Nyáry Bélánét, Lehotzky Lajos alispánét, Beniczky Izát, Karsay Jolánt, Boldis Ignác igazgatót, Kaczina Pált. A jövődelem fölül haladta a 130 frtot, mely a növegylet lett. Az előadás után táncz volt világos reggelig.

Azt hiszem fölösleges is említeni, hogy a tótok közül nem volt ott senki.

F. hó 12-én a polg. iskolai ifjuság tavaszi mulatóságot rendez, mely bizonyosan olyan sikerű lesz, mint a zeneestély volt s ismét alkalmat ad arra, hogy Turóc megye magyarjai egy jó napot tölthessenek együtt.

N—n.

Közönség köréből.

Értesítés.

A lévai állami tanítóképzőben folyó 1881—2 ik tanévet bezáró vizsgálatok június 17—21 napjain akként fognak megtartatni, hogy 17-én reggel 8 órán kezdve hit- és erkölestanból, 18-án d. u. 5 $\frac{1}{2}$ órán kezdve ének- zene- szavalat- és tornaszatból, 19, 20 és 21 én reggel 7 órán kezdve d. u. 1 óráig a többi rendes tantárgyak vétetnek elő mind a három tanfolyamban.

Kapcsolt gyakorló elemi iskolában 26-án reggel 8 órán kezdve tartatik a vizsgálat.

Erdeklődők szívesen fölkeretnek a megjelenésre. Tanképesítő vizsgák ugyancsak folyó júniushó 22-én reggel 8 órán kezdve tartatnak a következő napokon, befejezésükig.

A magyar kir. vall. és közokt. magas kormány által ez időre is elrendelt heti magyarnyelvi pótanfolyam végre június 29-én veszi kezdetét. A tanítók két- esetleg három csoportban fognak oktatást nyerni egy a magyar nyelvben, illetve nyelvtanban, mint azok tanítási módszerében. Elszállásolásról gondoskodva lesz.

Léván, jun. 6. 1882.

Az igazgatóság.

Értesítés.

Az állami tanítóképző intézet zármulatságát rendező bizottság jelenti, hogy a június 21-ikére tervezett zártkörű tánczvizgalom közbejött akadályok miatt nem tartatik meg. Tisztelettel

a rendezőség.

Színészet Léván.

S z o m b a t (jun. 3-án.) Oh ezek a nők, vigjáték 5 felv. Sikerral adott darab, mely a közönség derült hangulata mellett folyt le.

V a s á r n a p (jun. 4-én.) A s z é p a s s z o n y k o e s i s a. Népszínmű akart ez lenni, melyet a szerző, Titán Laci ugyancsak teli tömött fölösleges szerepekkel és mindamellet még sincs a darab meséjének logikai fejlődése; mint az új színművek legtöbbje: ez is szembetűnő erőszakkal vonszoltatik a gépszerű befejezés felé. Valóságos pótamunka, méltó párja a K ö r ö s i l á n y n a k. Ily darabokba a legjobb színészi alakítás sem képes életet lehelni. Egy pár jelenet és intermezzo volt benne feltüntetve. Igy Farkas kántort Kovács, Kényes Trézis Van z é l y, Bűskét Arday Ida személyesítették oly sikerrel, minőt e darabban érvényesíteni lehet. Megemlítésre méltók még Bárdy (Szalay), Szabó (Pali kocsis) szép éneke és Szabóné (Jutka).

K e d d (június 6-án.) A l f o n z u r, ifj. Dumas Sándor kitűnő vigjátéka, melyben Kovács (Montaigne), Bárdy (Oktave), Van z é l y Irma (Raymonde), Szabóné (Guichardné) és Arday Ida (Adrienne) köztetszéssel és hatásosan működtek.

S z e r d a (jun. 7-én.) T ü n d é r l a k Magyarhonban. E jeles eredeti népszínművet, mint Van z é l y Irma jutalomjátékát kevés közönség élvezte; pedig a jó előadás és a jutalmazandó megérdemelte volna a nagyobb számú közönség pártolását.

C s ü t ő r t ö k (június 8-án.) P e l e s k e i N o t á r i u s, énekes bohózat. Jól esett látnunk a múlt idők e jeles termékét, melynek előadásában Arday Ida (sötétség királynéja) és Aranyossy (Herman) kifogástalan játékaik kell megdicsérnünk; Kovács szintén megállta helyét a notárius személyesítésében.

Lévai piaci árak.

(Rovatvezető: K ó n y a J. városi kapitány.)

Buza: mműszája 10.50—10.80 kr. Rozs: 8—8.40 kr. Árpa: 7.—7.40 kr. Zab: 8.—8.50 kr. Kukuricza: 7.—7.50 kr. Köles: 5.—kr. Burgonya, kilója: 4 kr. Szinlis t: 100 kg 26 frt. Zsemleliszt: 24 frt. Kenyerliszt 20 frt. Dereze: 11.50 kr. Kenyér: fehér kilója 14—16 kr., barna 10—12 kr. Buzadara: mm. 20—28 frt. Borsó: 12 frt., Lense: 12 frt. Bab: 9 frt. Köleskása: 12 frt. Hajdina: 14 frt. Árpakása: 20—24 frt. Ujbor hl. 9—10 frt. Obor: 14—15 frt. Sör: 12 frt. Szalonna: kg. 84 kr. Disznósír: 88 kr. Marhalus: 44—48 kr. Borjúhús: 44—48 kr. Disznóhús: 70 kr. Faggyu: 56—60 kr. Gyertya: 64—72 kr. Szappan: 48 kr. Széna métermázsánként: 2 frt 50 kr. Repezoalj: 48 frt. Lenolaj: 60 frt. Bikkfa öle: 10 frt. Cserfa: 11 frt. Tölgyfa: 8—9 frt. Fenyő: köbmétere 8 frt. 20 kr. Zsindely, 1000 drb 9frt 50 kr. Deszka párja 80-90—1 frt 20 kr. Lécz párja 24 kr. Napszám: fér fi ellátás nélkül 60 kr., ellátással 50 kr.; nő ellátás nélkül 50 kr., ellátással 40 kr.; gyermekek ellátás nélkül 30 kr., ellátással 20 kr.

Szerkesztői üzenetek.

H.—L. Budapest. Nagyon örvendek a kitüntető eredménynek; a többit majd levélben.

G.—R. Budapest. Van-e még a híresekből?, küldeményünket megkaptad-e?

H.—A. urnak. Ipolyság Beccses észrevételét lapunk zártakor vettük, majd a jövő számban közöljük.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Holló Sándor.**

Gymn., vidéki tanulók szülőinek figyelmébe.

Léván a jövő tanévvel, okvetlenül megnyílik a főgymnázium VI-ik osztálya.

Ennélfogva előlegesen is van szerencsém értesíteni a t. szülőket, hogy a lévai főgymnáziumban iskolázandó, vidéki tanulók részére oly intézményt létesítettem, melyben egyelőre 10 gymn. tanuló vétetik fel a legtisztességesebb élelmézzéssel és mindenneműellátással.

E célra saját házamban, a legezélszerűbb készletekkel, kényelmes és légváltóval ellátott egészséges szobákat rendeztem be, hol a tanulók bármily tekintetben is zavartalanul végezhetik tanulmányaikat; — ugyane célból rendelkezésükre boesátom házi kertemet, mely csinnal van gondozva, a legtisztább levegővel bír s a legszükségesebb tornaszerekkel és a közvetlenül mellette elvonuló „Perecz“ pataknál kényelmes tüdő- és zuhanyfürdővel van ellátva és berendezve.

Midőn tehát intézményemet az annyira szükséges testedzési, mindenrendű egészségügyi és ethikai kívánalmak éles figyelembevételével rendeztem be, — ugyanakkor lelkiismeretes és kiváló gondot fordítandok a növendékek szellemiségére is. Nevezetesen: a gymn. nevelés szellemének tekintetéből csupán gymn. tanulók vétetnek föl; az illem és erkölesiség nem-sbitésére a házban és házon kívül, — továbbá a tanulmányok és feladatok pontos és lehető legjobb elsajátítására, illetve bevégzésére szakszerű és alapos nevelői felügyelet fog gyakoroltatni. E nevelői felügyeletet magam — és e célra általam fizetett okleveles nevelő fogja gyakorolni.

Ezen felül éber figyelemmel ügyelek arra is, hogy a növendékek egészségi állapotának időnkénti megvizsgálása és a netalán előfordulható betegségek rögtöni és alapos gyógykezelése, jeles és szakképzett orvos által eszközöltessék.

Intézkedem arról is, hogy a nálam elhelyezett tanulók házi nevelője állandó összeköttetésben legyen a főgymnáziumi tanár urakkal, mi által a legbiztosabb információkra lehet fektetni a házi felügyeletet a növendékek felett. Ily módon kellő alkalom nyílik havonkénti biztosan értesíteni a t. szülőket gyermekeik helyzetéről, tanulmányi és erkölesi előhaladottságáról s esetleges hanyagságáról is.

A német nyelv gyakorlása végett együttes társalgás, — heti 3 órán át — e nyelven történik; söt speciális kívánatra a zenéből (zongorán, hegedűn), vagy a franczia nyelvből is alapos oktatást nyerhetnek a növendékek.

A gyermekek tisztaságára, ruhájuk rendben tartására és azok kisebb kijavítására is kiváló gond fordittatik.

Mindezekből kitűnik, hogy a nálam elhelyezett ifjak egy (bár szűkebb körű, de éppen azért czélförnyos és családias jellegű) „Nevelőintézet“ növendékei lesznek, melyben gyermekeiknek egészségügyi gondviselése s mindennemű kényelmes ellátása, ethikai, okszerű nevelése és tudománybeli elősegítése iránt, a szülők szerető szíve teljesen nyugodt lehet.

Midőn mindezekről a t. szülőket értesíteni szerencsém van, tudatom egyuttal: hogy szíves megkeresésre programmal is szolgálak, melyből minden tekintetben pontos tájékozást és alapos értesülést nyerhetnek.

Léva, 1882. júniushó 4-én.

Holló Sándor
képezdei tanár.

7076 sz.
1881.

Árverési hirdetmény.

(Kivonat.)

Az aranyos-maróthi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy az érsekvári takarékpénztár végrehajthatóan Lenosés András Bessenyő lakos végre ajtást szenvedő elleni 240 frt töke követelése, ennek 1879. évi ápril hó 30. napjától járó 8% kamatai, továbbá a 40 frt 5 kr perbeli, és a már eddig 21 frt 90 krt tevő, ugy az ezennel 9 frt 75 krban megállapított, valamint a még felmerülő végrehajtási költségei kielgítése végett lefoglalt következő ingatlan vagyon u. m. Lenosés Andrásnak a fenn megvezett törvényszék területéhez tartozó Bessenyő községbeli 155. számú telekjegyzőkönyvben A. I. 1.—3. 10. rsz alatt foglalt s 958 frtra becsült ingatlanságai 1882. évi június hó 21. napján délelőtt 9 órakor Bessenyő községben a községházánál az 1881. I. X. t. cz. 169—174. §§-ok szabályai szerint megtartandó bírói árverés után, a kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Erről a venni szándékozó azon hozzáadással értesítetnek hogy az ezel egyidejűleg megállapított árverési feltételek szerint: 1-ór. A megállapított kikiáltási ár, a 958 frtnyi becsérték. 2-ór. A venni szándékozók tartoznak az árverés alá boesátott ingatlanság kikiáltási árának 10% át bánatpénzül készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen telekkönyvi hatóságnál, és Bessenyő község előljárásiójánál is megtekinthetők.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság. 142. 1.

Aranyos-Maróthon, 1882. évi márczius hó 25-én.

KONKOLY PÁL elnök.

CHRISTELY jegyző.

Hirdetés.

5—6 gymnáz. osztályt jó sikerrel végzett szolid fiatal embert gyakornokul elfogad

Medveczky Sándor gyógyszerész Léván.